

متن پرسش

با عرض سلام خدمت شما استاد بزرگوار! یک سوال دارم، امیدوارم با سعه صدرتان پاسخ بفرمایید. سوال اول: در فلسفه طبق ضرورت علی و معلولی، علت و معلول هیچ گاه از هم جدا نمی‌شوند. خدا هم علت عالم است. نتیجه آنکه خدا و عالم هر دو قدیم هستند. در حالیکه در احادیث در حد توا ترمی گوید که عالم خلق لا من شی است. لطفا بفرمایید که این تناقض بین وحی و عقل را چگونه حل می‌فرمایید. با سپاس!

متن پاسخ

باسمه تعالی: سلام علیکم: آری! نسبت وجودی که بین علت و معلول هست، یک بحث است که البته همان‌طور که می‌فرمایید معلول چیزی نیست جز ظهور و تجلی علت. ولی در عالم حرکت، همان‌طور که جناب صدرا در بحث «حرکت جوهری» می‌فرماید ذات حرکت طوری است که مرحله قبل آن مقدمه مرحله بعد آن می‌شود و بدین لحاظ خلقت، به عنوان امری زمانی و حادث معنا می‌دهد و به همین جهت بحث خلقت مربوط به عالم ماده است. در حالی‌که در عالم غیر ماده یعنی عالم «امر» بحث خلقت و تدریج معنا ندارد. موفق باشید